

KAZANIA ŚWIĘTOKRZYSKIE

Wirtualna Biblioteka Literatury Polskiej

Uniwersytet Gdański • Polska.pl • NASK

Tekst pochodzi ze zbiorów
„Wirtualnej Biblioteki Literatury Polskiej”
Instytutu Filologii Polskiej Uniwersytetu Gdańskiego

SPIS TREŚCI

KAZANIE NA DZIEŃ ŚWIĘTEGO MICHAŁA	3
KAZANIE NA DZIEŃ ŚW. KATERZYNY	4
KAZANIE NA DZIEŃ ŚWIĘTEGO MIKOŁAJA	5
KAZANIE NA DZIEŃ BOŻEGO NARODZENIA	6
KAZANIE NA ŚWIĘTO TRZECH KRÓLI	8
KAZANIE NA GROMNICZNĄ	9

KAZANIE NA DZIEŃ ŚWIĘTEGO MICHAŁA

... [ży]dowskiego [w jego] mieście wsze [?] sława krola wszechmogącemu i [mowi krol asy]rski do króla Ezechijasza, króla żydowskiego i do [uda jego]: a wiem, prawi, pwacie w moc Boga waszego wadzacy [się z mocą króla moc]niejszego. Usłyszew to krol Ezechijasza i wszyciek lud jego, sieksz[y odzienie i] kajać idziec[ę], pośpieszyc[ę] się do kościoła na modlitwę przed Boga wszemogącego i poczęc[ę] się modlić, iżby je Bog zbawił ot mocy króla pogańskiego. Tegdyż nagle Bóg usłuszał modlitwę luda śmier[nego i posł...] jim na pomoc anjela swego świętego, jenże anjeł czs[ny, z nieba sleciew iz]stąpiw, prawi, anjeł Boży w zastępy pogańskiego [króla, pobił...] we sborze asyrskiem, to je pogsińskiem sto tysięcy [ośmdziesiąt ty]sięcy i pięć tysięcy luda pogańskiego. Tako lud Boży [przez Bożego an]jela zwycięzstwo odzirzeli, a pogani śmirć podjęli, bo [anjeli święci da]ni są nam na ot wadzenie naszego ustraszania. A piąte [dani są nam] anjeli święci na nauczenie naszego nieumienia... [tajemnicach; ..., prawi taje[m]nicach: widziech, prawi, anjela Bożego mocnego; z nieb[a sle] ciew, prawi, postawi prawą nogę na morzy a lewą na ziemi ...

A ósme [anjeli święci dani nam] są na oświecenie naszego samnienia...

Czcie się tako we księgach sędskich: anjeł, prawi, święty [z]stąpi do Galaa ku synom izraelskim. Galaa wyprawia się miasto plwiących, to je nieustawicstwo ludzi grzesznych. I zmo[wił to] słowo: sam, prawi, przez mię przysiągł jesm, iż wam chociał [jeśm podać zi]emię wrogów waszych, iżbyście ku jich bogom [nie chodzili; to] go jeście nie uczynili, ale potępiwszy Boga waszego [wszemogącego, pogańskim bóg]m modłę jeście wzdawali. Przetoż, prawi, dam was [wrogom waszymi] w jich włodanie. A gdaż, prawi, anjeł zmówił ta wszyt[ka słowa, z]apłakac[ę], prawi, wszem sircem i obietnicę Bogu wzdac[ę], [iżby... Bóg] się nad nimi smiłował. Toć i jeść to, iże anjeli [święci dani są n]am na oświecenie naszego samnienia. A dziewiąte dani [są święci anjeli w towa]rzystwo wiecznego królowania, gdzież jeść Bóg w troj[cy jedziny z swy]mi świętymi, iżbychom jich towarzystwa i niebieskiego krolewstwa [dostąpili, czego]ż nas dowiedzi Bóg wszemogący. Amen.

KAZANIE NA DZIEŃ ŚW. KATERZYNY

Surge, propera, amica mea, et veni! Ta słowa pisze mądry Salomon, a są słowa Syna Bożego tę to świętą dziewicę Katerzynę w sławę króla niebieskiego wabiącego. Wstań, prawi, pospiesz się, miluczka m[oja], i pojdzi! I zmówił Syn Boży słowa wielmi znamienita, jimiż każda duszę zbożną pobudza, ponęca i powabia. Pobudza, rzeka: wstań! [Ponęca, rzekę ta: pospiesz się! Powabia, rzeka: i pojdzi! I [mówi Syn Boży]: wstań! otbądź, prawi, stadła grzesznego, pospiesz się w l[epsze z do]brego, pojdzi tamce do krolewstwa niebieskiego. I m[owi Syn Boży:] - wstań! Ale w świętem pisani czwiorakim ludziom, pobudzają je, mówi [Bóg] wszemogący: wstań!, pokazuje, iż są grzesznicy czwioracy; bo mówi to słowo albo siedzącym, albo śpiącym, albo leżącym, albo uma[rłymi]. Siedzący są, jiz się k dobremu obleniają; leżący są, jiz się w[e z]łym kochają; śpiący są, jiz się w grzeszech zapiekłają; umarli są, jiz w miłości Bożej rozpaczają. A tym wszem tet to Bóg miłościw mówi, rzeka: wstań!

I mówi pirzwiej siedzącym: wstań!, jiz się k dobrem[u] obleniają czwiorodla: iż na będące dobro nie giądają, iż [w] wrzemiennem dobrze lubują, iż czego jim doje nie pamiętają, iż o sobie nijedne piecze nie imają. A togodla iż [Boga nie chcą uż]rzyć, k dobremu wstać się obleniają, przeto przez [ślepego...] dobrze się znamionują. O jemżc pisze święty Łukasz: Cecus se[debat secus viam]. Ślepy, bo na będące dobro nie glądał; siedziesze, bo w doborze wrzemiennem lubował; podle drogi, bo czego jemu było doje, nie pam[iętał]; ubogi bo u siebie nicz dobrego nie imiał. A przeto iż święta Katerzyn[a ...dobrego] sąmnienia była, ku głosu Syna Bożego wstać się ...była.

A wtóre [wstań!] mówi Bóg miłościwy leżącym, jiz się we złem kochają. A tacy dobrze się przez onogo niemocnego paralytyka, trudną niemocą urażonego, znamionują, o jemże pisze święty Łukasz: Offerebant ei miserum paralyticum iacentem in lecto... Czso nam przez tego niemocnego na łóżku leżącego znamiona? Za wierne nicz inego kromie człowieka grzesznego we złych skutcech prześpiewającego, jenże nic pamiętają dobra wiekujego, obiażał się tomu, czsoż jeść wrzemiennego, leniw jeść ku wstaniu czynić każdego skutka dobrego... Święta

Katerzyna [k dobremu] nie mieszkać! jeść stała, we złem nie leżała, asi i ty [...jeż są] w błędnem stadle leżały, ty jeść swoją, nauką otwodziła, jakoż się czcie w je świętem żywocie.

A trzecie to to słowo: wstań! mówi Bóg śpiącym, jż się w grzeszech zapieklają; bo grzesznik w grzeszech zapieklony jeść jako kłodnik w ciemnicy skowany. O jemże prawi święty Łuka]sz: In ipsa nocte erat Petrus dormiens...

A cz[twarte to to sło]wo [?] mówi Bóg: wstań! umarłym, jż w mi[łości Bożej] rozpaczają... [*następuje dłuższy ustęp łaciński z przykładami z "Pisma sw." tudzież z „Legendy o sw. Katarzynie”, zakończony wezwaniem*] surge [z] stadła grzesznego, propera w lepsze z dobrego, veni do krolewstwa niebieskiego. Amen.

KAZANIE NA DZIEŃ ŚWIĘTEGO MIKOŁAJA

... Tymi słowy mędrzec fali świętego Mikołaja [z sk]utka dwojakiego barzo znamienitego i fali ji pirzwej z jego...

KAZANIE NA DZIEŃ BOŻEGO NARODZENIA

Idzie tobie krol zbawiciel, iżby nas ot wieczne śmirci zbawił. [Salvum rex] faciet populum suum a peccatis eorum. Tet to, prawi, gdaż przydzie, zbawi [lud swój ot] wielkich grzechow. Zawierne nicz by nam nie mieszkać, aleby [naszego...] zbawiciela i jego przyszcia pozędać, by on raczył tog[o dnia w na]sza sirca zawitać i nas wrogow naszych widomych i niewidomych uchować. O nichże mówi Jeremiasz: ...Wystapając z miasta Corrozaim, nieprzyjaciele, to są diabli, wrodzy człowieka grzesznego, głos są, prawi, skruszenia usłyszeli: pośpieszycie się, a kamoć na s [uszy będziecie się]dzieć, iżbyście dusze wasze zdręki wrogów waszych [diabłów zwol]nili, widzcie, bracia miła, zbawienie, widzcie wielkie Syna Bożego przyjaźni. [To słowo] Oorrozaim wyprawia się: tajnica moja mnie, a znamionuje się si[rce...] tajnymi grzechy skalano i ot tego zbawiciela złymi uczynan...[?] [ottargnione] i w tem to mieście Corrozaim, w piekle wiekujem, śmirtny[mi grzechy zanu]rzone i utoneło. K niemuż gdaż człowiek grzeszny rozpamię[taje grzechy z]stąpi, to czu sam siebie wspomnienie, z tajnego sirca [strumienie gor]zkich szez za grzechy wylije i to uznaje, kiedy sgrzeszył, w kakie wrzemię sgrzeszył, kilkokroć sgrzeszył, którymi grzechy twórcy swego na gniew powabił; a jakokoli to grzeszny człowiek uczyni, tako nagle sirce jego jemu doradzi, iżby grzechy ostał, swoich grzechów sirdecznie żałował i [z] świętą cyrekwią dziańsia zawołał: Veni, Domine! et noli tardare; relaxa facinora plebi tue Israel! Toć to i jeść prawda, iż idzie tobie kroi zbawiciel, iżby nas ot wieczne śmirci zbawił.

A trzecie idzie tobie ubogi, iżby ty w ubóstwie nie styskował. Jakoż prorok Dawid, uznamięnował o jego silnem ubóstwie, jeść świadectwo dał, rzeka: Exivit homo ad opus suum. Na które? Na to, jeż sam zjawia, rzeka: Pauper sum ego et in laboribus a iuventute mea. Toć ubogi królowie był, iż nie miał, gdzieby swoje g[łowę podkłonił] A przeto iż nie miał w swem narodzeniu, gdzieby swą g[łowę podkłonił], togodla przed wołem a przed osłem w jaskłach S[yn Boży położon] był, bo dziewica Maryja aż pieluszek dobrych [w to wrzemię] nie miała, a togodla ji we złe chustki ogar[nęła. Invenerunt] eum pannis involu-

tum et positum in presepio. Należli ji, prawi, pieluszkami...] ogarnionego a w jasłkach położonego. Toć wiem wielikie u[bostwo krola] tako czsnego, iż jeść tako śmierne przyszcie i tako śmierne narodzenie [imiał jet], jenże przez poczatka z Bogiem Oćcem jeść krolewał. Toć i jeść, iż idzie tobie krol ubogi na to, iżby ty w ubóstwie nie styskował.

A trzecie [!] idzie tobie kroi śmierny na to, iżby ty nie bujał, iżby onogo bujnego króla diabła nie naśladował... Nie nie[... towarzy]stwa luda i krola bujnego, ale bądźmy z towarzystwa króla śm[iernego, iżbychom wstąpili na wy]sokość krolewstwa niebieskiego... A wiem, prawi [św. Augustyn, *Jalt wnosić można a łacińskiego cytatu z jego "Pism"*], rozpaczasz, człowiecze, [iże uie da tobie] dobra swego, jenże się nie żądał przyjąć lichot człowiec[zych. Zaprawdę] w czemże ty, człowiecze, możesz bujać, a tego iż idzie tobie krol śmierny, nie chcesz pamiętać?... Gdaż, się, prawi, uśmierzyło tako mocne bostwo, w czym bujać może nasze mdłe człowieczstwo? Bo jako mówi Gregorius: [następuje ustęp z jego "*Moraliów*", po czym] Otoć jesmy [słyszeli], iż idzie [tobie kroi praw]dziwy, bo nikomemu krzywdy nie uczynkał; idzie tobie krol [wieczny, i]żby ty s nim na wieki krolował; idzie tobie krol ubogi, by ty [w ubóstwie] nie styskował; idzie tobie krol śmierny, by ty nie bujał. A przeto [mowi ta to sło]wa: krol twój idzie tobie, iżby ty s nim na wieki wiekom królował, jegoż krolewstwa domieści [nas Bóg wszemogący. Amen]

KAZANIE NA ŚWIĘTO TRZECH KRÓLI

[Ubi est, qui] natus est rex Judeorum? Święty [ewangelista] trojaki skutek znamienity pokazuje w tych we trzech krolech pogańskich: jich żądne krolewica dziewicą porodzonego pytanie, jich wierne księżycyca pokojnego poznanie;... a jich rychłe [i szczo]dre króla mocnego odarowanie... I mówi ewangelista święty pod obrazem trzy krolew pogańskich: gdzie jeść tet, jenże się narodził krol żydowski? Bo pismo tego krolewica dziewicą porodzonego wtrojakiem mieście pisma nazywa królem luda żydowskiego: w jego dziwnem narodzeni; w jego uciesz-nem wielikich cud czynieni; a w jego trudnem umęczeni. I pokazuje ewangelista, iż tet to kroi i krolewic niebieski w trojakej rzeczy znamienitej inie wszytki króle zmija, a to w tem, iż [jeść miłościwiej]szy, iż jeść mocniejszy, iż jeść szczodrzejczy. Uzna[li oni trze] krole pogańscy krolewica i krola miłościwego [w Bctleem ubo]gą dziewicą porodzonego. Niczs nie mieszkając, [gdy gwiazdę] uźrzeli, nagle dary: złoto, kadzidło a mirrę [wzdać mu...] pośpieszyli, bo krol miłościwiejszy; przed nim poklekli, [bo krol mocniejszy;] dary jemu wzdali, bo krol szczodrzejczy. I pokazuje nam ewangelista święty, iż tet to krol jeść miłościwiejszy, a to w rzeczy trojakej: w miłem wabieni, iżbychom pokutę wiernie czynili; w długiem czakani, iżbychom się k niemu żądnie pośpieszyli; w rychłem otpuszczeni, iżbychom w jego miłości nie rozpaczyli. O kako jeść ty to krole mile powabił, iż jim nową gwiazdę pokazał i zjawił, tako iż niczs nie mieszkając, uźrzewszy gwiaz[dę, w drogę są] wstąpili, drogi są nie otłóżyli, czem radzi Syna Bożego słuszali... Tako tych krolew [Syn Boży zadnie tam] o czekał, iż za trzynadzieście dni ot narodzenia jich... scy naśladować i [tet to kroi miłościwiejszy człowieka swoim zło]tem, to je miłosirdnym skutkiem; kadzidłem, to je nabożnym modlenim; mirrą, to je ciała udręczenim będzie darować, i przez ty dary miłość syna dziewiczego może otrzymać. A wtóre ewangelista święty pokazuje, iż tet to krol i krolewic [niebieski] jeść mocniejszy, bo trojaka rzecz króla mocniejszego pokazuje: ustawiczne wicieźstwo, mocne [włodycz]stwo, wielikie bogatstwo. Ustawiczne wicieźstwo... wtóre króla wielikiego moc pokazuje czsne i mocne włodyczs[two]... aby nas przez ty dary króla niebieskiego domieścili.

KAZANIE NA GROMNICZNA

Viderunt oculi mei salutare tuum. Ta słowa pisze święty Łukasz na cześć i na fałę godom niniejszym. A są ta ista słowa zmówiona oćcem świętym, jemuż biesze imię Symeon, święty, prawdziwy, bogobojny. Awa tych słów [wykład z jęz]ka łacińskiego w polski jeść taki: widzicie, prawi, oczy moi [zbawienie twoje], to czu syna twgo. Ta to słowa tet to ociec święty Sy[meon powiada na i]mię Bogu Oćcu wszemogącemu, iż jeść sesłał syna swego na [pocieszenie po]kolenia człowieczego. I powiada nam dwoje w tych słowiech święty Symeon: swoje przemierne ucieszenie, a Syna Bożego sławne przejawienie; swoje przemierne ucieszenie z widzenia Syna Bożego. Mówi; viderunt oculi mei Syna Bożego sławne przejawienie, tuum, gdzież zbawienie twoje.

I powiada nam tet to ociec święty Symeon swoje przemierne ucieszenie ilkoż do widzenia, bo mówi: widziele oczy moi zbawienie twoje. Rozmajite widzenie nałazimy w świętem pisani Boga wszemogącego. Owa ji pirzwiej widział Habraham pod obrazem trzy męży po drodze idącego. A wtóre ji widział Mojżesz we krzu połającego. A trzecie ji widział Ezechijel na wysokiem stolcy siedzącego. A czwarte ji widział święty Jan pod obrazem baraćca śmiernego. A piąte ji widział tet to ociec święty Symeon pod opłcenim człowiecz[ym].